

Ch'uticholtzij

K'amowäch:

Ri winaqi' ri chanin nuk'en kiwäch pa ruwi' ri jaloj nkik'ulwachijj pa kik'aslem chuqa' kik'aslemal.

Reqetzijob'äl

Rutzijol ri k'o chi nya'ox richin ri winaqi' nkojqaj ri k'o chi nkib'än chwäch jun k'ayewal.

Na'onem

Ja ri nb'ix chi re chi kan kana'on, man kawir, richin man nawil nak'ulu' jun k'ayewal ri petenäq ta chawäch.

Q'eleb'enem

Ja ri achike ta nk'ulwachitej ruma qatz'ilom ri loq'ololäj qate' ruwach'ulew chuqa' k'a ri kinuk'um pe ri winaqi', ri xa tikirel k'a nqatz'ët apo, chuqa' xa nqetaj k'a ri ramaj toq noqa chi qawäch.

Ruch'ob'ik k'ayewal

Ja ri rusolik chuqa' ruch'ob'ik ri achike k'a ri nroyoj chikih ri winaqi' pa ruwi' k'a ri ruwach'ulew, pa ruwi' pwaqil, pa kiwi' ri winaqi', pa ruwi' ronojel ri k'ayewal yeb'ek'ulum pe ruma ri man tik'amon qab'anon pa qak'aslem. Ronojel k'a nb'eruya' pe chiqawäch ri achike sachoj ta nqil wi nok'ulun ta ri k'ayewal pa jun xoral chuqa' pa jun tinamit.

Tz'ilanem winaqil

Ja ri etz'elal nub'än ri winäq chi re ri qaloq'oläj qate' ruwach'ulew, chuqa' kik'in ri jalajöj taq samajib'äl ri rutz'ila' ri ruwach'ulew.

K'ayewal

Ja ri k'ayewal nk'ulwachitej pa taq tinamit ruma jäb', kab'raqän, chuqa' ri kaq'iq' taq jäb'. Ximon samaj Rub'eyal nib'an jun samaj akuchi' konojel yeto'on richin aninäq chuqa' jikil nb'an jun samaj.

Ximonel samaj pa moloj

Ja ri samaj nb'an nixim k'a kik'in konojel ri moloj richin ri champomal, richin jun chik champomal, ri man e richin ta ri champomal, pa jun ta k'a utziläj rub'eyal nib'an wi.

K'ayewal k'aslem

Ja ri k'ayewal xilitäj pa kik'aslemal ri winaqi', ri nuya' chi tzij chi man junan ta chik ri kikotemal pa jun tinamit, re' nuya' chi tzij chi k'o jun poysa'n k'u'x.

K'ayewarnäq

Ja ri winäq rilon k'ayewal pa ruwi' pwaq, rachoq, ruch'akul chuqa' pa rutinamit.

K'ayew

Ja ri xk'ulwachitäj, xretzelaj k'a ruk'aslem ri winäq, ri qaloq'oläj te' ruwach'ulew, achoch, b'ey chuqa' k'a kich'akul ri winaqi'.

K'iyrسانem

Ja ri yak'amon awi' pa ruwi' jalajöj achike je' nik'atzin pa k'aslemal, pa molaj chuqa' chi ajujunal, ri nuya' chi tzij chi njike' kik'aslem ri ak'wala' majani ke alex.

Tz'ilanem

Ja ri nk'ulwachit  j toq man naya' rejqalem ri k'aslem, ri toq nsach rejqalem ri pixa' ri xajanil, re' nroyoj ri ch'a'oj pa kiwi' ri winaqi', chikopi', che' ri q'ayis chuqa' k'a pa kiwi' ri chuxt  q ri ye'ik'a'tz chiqe pa qak'aslem. Re' nub'  n k'a chi yojtijon poqom, xa qoma k'a qa roj.

Ximonel

Ja ri ninuk'un ri na'ojoj richin ri winaqi' yetzijon chuqa' yeto'on chi kiw  ch. Ch'ojutzel

Ja ri much'ojji rulixik jun samaj richin nutzir ta chik ruk'ojlem jun chuxt  q, jun tinam  t, wi  q, ruma xkajt  j ruma jun k'ayewal ri xb'ek'ulun pe chw  ch ri loq'ol  j ruwach'ulew, chuqa' k'a ri b'anon pe koma ri winaqi' ri man kichajij ri qaloq'ol  j te' ruwach'ulew. Ri k'o k'a chi nya'ox rutzijol.

B'eyal

Ja ri uk'waxik rub'ey ri jalaj  j samaj.

Tojb'alkikotem

Ja ri achike yeb'ek'ulun pe ruma ri   tzil chuqa' k'ayewal nb'anat  j chw  ch ri ruwach'ulew.

Taqchinem

Ja ri ch'ob'oj nb'anatej richin nb'an jun samaj. K'o re'   tz k'o re' man   tz ta.

Loq'el

Ja ri kan okel, kan awichin, man sipaxel ta.

Taqonem tzij

Ja ri rub'eyal nb'an jun samaj, ri man tikirel ta naxolq'otij.

K'atzinel

Ja ri kan okel chi re ri win  q chuqa' par i k'aslemal.

Samaj

Ja ri samaj kan ko chi nb'anat  j, ja ri choq'oma' toq k'o ri win  q, ri moloj, ri na'ojoj, k'o k'a ri akuchi' k'o wi ruma ri samaj k'o chi nub'  n pa ri ramaj q'aton chw  ch.

Ch'u  ch'ujnem

Ja ri runuk'ulem chuqa' ri rusamajixik ri na'ojoj richin man janipe' k'ayew nub'  n jun k'ayewal.

Nachanem

Re' jun samaj ri natz'  t apo ri peten  q chaw  ch chuqa' ri nk'ulwachitej xe taq axikin chi moloj, tinam  t chuqa' k'a pa ayonil.

Etalewal

Ja ri samaj nuq'ajuj chi nawelesaj jun retal ri rulewal winaqilal richin jun tinam  t.

Nuk'ulem ch'ojutzel

Ja ri runuk'ulem nb'an jun samaj ri akuchi' k'a nub'ij wi achike k'a je' ruq'ab'al samaj k'atzinel richin nq'at jun k'ayewal, chuqa' k'a richin ntz'et ta chi man  q ta janipe' kayewal nuya' pa ri k'aslemal.

Q'llinem

Ja ri na'on nya'ox pa pixab'anik chuqa' pa xajanil richin man nk'ulwachit  j jun k'ayewal pa ri k'aslemal, richink'ariwin  q, richikopi', ri che', ri q'ayis ri chuxt  q, chuqa' ri qaloq'ol  j te' qaruwach'ulew man nut  j poqom ri chwaq kab'ij.